

MINT KRISZTUS JÓ KATONÁJA

2021. január 24. 8.00, 10.00 Gazdagrét

Lectio: 2Tim 2,1-13

Textus: 2Tim 2,8-9

*Te azért, fiam, erősödjél meg a kegyelemben, amely Krisztus Jézusban van. És amit tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására is alkalmasak lesznek. Vállald velem együtt a szenvedést, mint Krisztus Jézus jó katonája. Egy harcos sem elegyedik bele a mindennapi élet gondjaiba, hogy megnyerje annak a tetszését, aki harcosává fogadta. Ha pedig versenyez is valaki, nem nyer koszorút, ha nem szabályszerűen versenyez. A fáradozó földművesnek kell először a termésből részesülnie. Gondolkozz azon, amit mondok, mert az Úr megadja majd neked, hogy mindent megérts. **Emlékezz arra, hogy Jézus Krisztus, aki Dávid utóda, feltámadt a halottak közül. Erről szól az én evangéliumom, amelyért még bilincseket is viselek, mint egy gonosztevő. Isten igéje viszont nincs bilincsbe verve. Ezért tehát mindent elviselek a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban való üdvösséget örök dicsőséggel. Igaz beszéd ez: Ha vele együtt haltunk meg, vele együtt fogunk élni is. Ha tűrünk, vele együtt fogunk uralkodni is. Ha megtagadjuk, ő is megtagad minket. Ha hűtlenek vagyunk, ő hű marad, mert önmagát meg nem tagadhatja.***

Kedves Testvérek!

A jó katonáról édesapám jut eszembe, aki az ötvenes években volt katona, amit akkor is nehezen lehetett kibírni, s ekkor a legjobb barátjával elhatározták, hogy valamit kell csinálni a túléléshez, s eltervezték, hogy ők lesznek az ezred legrosszabb katonái. Attól kezdve mindent félvállról vettek, visszabeszéltek, nem hajtották végre a parancsot. Kaptak is rendesen büntetést, fenyítést, fogdát (szívatást). Ők pedig büszkék voltak, hogy elérték céljukat. Aztán pedig elhatározták, hogy most ők lesznek az ezred mintakatonái, és így is lett: mindenre jelentkeztek, olyat is elvállaltak, amit mások nem, alázatosak voltak, minden engedelmesek. Jó katonák. Minták. Amikor olvastam Pálnál a Krisztus Jézus jó katonája, vagy ahogy a Károli fordítás mondja: Jézus Krisztus jó vitéze, ez a kis családi anekdota jutott eszembe. Ma erre keressük a választ: mit jelent ebben részben az, hogy „jó katona”. Hogyan lehetünk Jézus Krisztus „jó katonája, vitéze”? Erre emlékeztetőül, hogy hol is járunk a Timóteus levélben, csak annyit mondok most, hogy az idősödő, s a fogsága vége felé járó Pál apostol mintegy lelki hagyatékot ad a legkedvesebb lelki gyermekének Timóteusnak. Atyai, pásztori tanácsokat ad az életvitelére, a gyülekezet vezetésére, az emberekkel való bánásra, és az evangélium melletti kiállásra. Sokan elfordultak Páltól, s ebben a szomorúságban fogalmazza meg Timóteusnak a mai mély üzeneteket. Éppen azért, hogy vállalja Pál apostollal együtt a szenvedést, és hogy legyen Krisztus jó katonája. Ezek a motívumok többször is visszatérnek a timóteusi levelekben, szinte szó szerinti ismétlődéssel (állj elő, ne szégyelld, harcold meg, szenvedj, küzdj stb.) Mondhatni egy igazi nagy célja van a fogságban lévő Pál apostolnak: megerősíteni, biztatni Timóteust, hogy maradjon meg az Ige mellett, tartson ki, s adja tovább az evangéliumot, hogy a gyülekezet is megmaradjon.

Pál, mondanivalója alátámasztásául itt már korábbi levelekben is előforduló képeket használ: a katona (harcos), a sportoló (atléta) és a földműves. Ezt a hármat együtt találjuk az 1Kor 9 részében. Itt összefoglalóan azt akarja hangsúlyozni, hogy Timóteus hősi munkája szenvedéssel és fáradtsággal jár. S ehhez jön még egy kép, amit magára is az Igére is használ Pál a bilincs metaforája. Nézzük meg ezen a mai napon, hogyan lesz ez életünk részévé és mai nap üzenetévé ez a bibliai szakasz egy olyan légkörben, ami nyomasztó, fárasztó, s talán éppen a megfáradás, a fásulás jelei vannak rajtunk is.

Az első kép a már említett katonáé. Erről többször is ír Pál, úgy mint magatartás, mint fegyverzet, katonáskodás, mint életforma, zsold (ki katonáskodott valaha a sajt zsoldján?) Mit fejez ki ez a kép?

Pál azért is van most képben a katonák fegyverzetéről, mozgásáról, magatartásáról, mert közelről is megfigyelhette ezt az őt őrzőkön. Sokat vitték, szállították korábban, s ez a közvetlen közelség Pált is inspirálja. A katonai szolgálatban lévők nem számíthatnak könnyű és biztonságos életre. Két dologra kell figyelniük, egyrészt felfelé – mit mond az előljárójuk, milyen parancsot ad, és oldalra, a társaik felé, és velük megélni a bajtársiasságot. Egy régi szerző Tertullianus így fogalmaz: *„Egyetlen katona sem úgy megy a háborúba, hogy kényelmes kellékekkel veszi körbe magát, nem kényelmes hálószobából indul csatába, hanem sebtiben felvert, szűkös sátorból, ahol mindenféle nehézség, kényelmetlenség és veszedelem vár rá.”* A katonai fegyelem felidézése a teljes önátadás nagyszerű példája. Valaki ennek az igének a kapcsán a huszadik század háborúit idézte fel, s abban a nem átlagos viszonyokra nézve magyarázatként csak annyit mondott, mint akkor is sokan: „Háború van!” Más viszonyok érvényesek. S ezzel mindent megmagyarázott. A mostani helyzetre is igaz ez a megállapítás: nem normális, nem átlagos, nem megszokott helyzetekben vagyunk ebben a járványban, lassan már egy éve lesz. Alig látunk kifelé ebből a helyzetből. Azt is mondhatjuk ma is: háború van! Küzdeni és harcolni kell nem csak a vírus ellen, ahogy a kutatók és az orvosok teszik, hanem nekünk is a szellemi elernyedés, a csüggedés, a megfáradás ellen. Ez nemcsak egy fizikai küzdelem egy vírussal szemben (ahogyan halljuk most az oltóanyagokkal, a vakcinákkal való harcokat), hanem egy lelki harc az ellenséggel, és magunkkal szemben is. Pál azt mondja, hogy a katonának minden fontosabb, félre tudja tenni még az életének a dolgait is azért, hogy megfeleljen az előljárójának. Milyenek a harcaink? Harcolunk-e? Szeretnénk-e jó katonák lenni? Bármilyen is a lelki alkatunk, a keresztyénekre váró konfliktusokat nem kerülhetjük el, ahogyan erről múlt héten is halottunk. És ha Krisztus jó vitézei akarunk lenni, késznek kell lennünk a küzdelemre. Sokaknak talán nehéz ezt megérteni, de fel kell venni a harcot. Ami nem kellemes.

Ennek a küzdelemnek egy másik aspektusa az, amikor Pál a római katonáról a görög atlétára vált, a sportolóra, melyben azt hangsúlyozza, hogy egy versenyző sem folyamodhat szabálytalan eszközökhöz. Ha valaki figyeli a sport világot, tudja, hogy ma milyen szigorúan ellenőrzik mindezeket. Az olimpiákról nekünk magyaroknak is vannak ilyen emlékeink. Sok példát lehet mondani, de most van a kézilabda világbajnokság, s ha valaki csak egy kicsit is ismeri ezt a sportot tudja, hogy a szabályszerűségnek mennyi apró részlete van. Meg kell állítani száguldó, egy kapura törő ellenfelet úgy, hogy fizikailag ne értsd meg durván, és főképp ne okozz sérülést. Az áldozatkészség és az önfegyelem mellett a szabálytalanság elkerülése azért is fontos, mert csak így nyerheti el valaki a babékoszorút. Itt sem csak a ker. élet milyenségéről beszél Pál, hanem a szolgálat jutalmáról is (hűség). Arról, hogy a küzdelmünknek nagy célja van: elnyerni a jutalmat Istentől.

A harmadik kép pedig a kemény munkát hangsúlyozza, ami hozzátartozik a földműves életéhez. A másik kettővel szemben a földműves munkája fárasztóbb és monotonabb. Sok képet találunk erre a Szentírásban is. Amikor a héten a házi csoportban erről beszélgettünk, legtöbben azt mondták, hogy ehhez tudnak leginkább kapcsolódni. Átlátható, kiszámítható munka a földművesé. Csak az fog aratni, aki korábban vetett, s beletette a munkáját. Még az sem 100%, hogy aki vetett, az fog aratni, sok múlik a körülményeken, időjáráson is, és ezért kérjük Isten áldását is. Aki viszont nem vetett, biztosan nem fog aratni sem! De a földművesé kemény munka (és még hozzátehetjük, hogy azon a vidéken még nehezebb volt megművelni a földet, mint nálunk.), nehéz fizikai igénybevétel. A keresztyén szolgálat is kemény munka – ezt hangsúlyozza Pál, s nem kell bedőlni a „sikerkeresztyéneknek”, akik ma is azt hirdetik, hogy az Istennel járt út mindig könnyű, s nincsenek rajta emelkedők, vagy éppen mélységek. *„Vállald velem együtt a szenvedést”*, kéri Pál Timóteustól. A földművelő a termésből először részesedik, ez visszatér arra a gondolatra, hogy méltó a munkás a maga bérére.

E három nagyon különböző kép, mégis egyről beszél. Mindhárom példában közös az a mondanivaló, hogy az elért siker a fegyelmezettségen, a szorgalmas munkán, erőfeszítésen és a céltudatosságon múlik. A felvállalt küzdelemnek mindig van eredménye, és jutalma is. John Stott jegyzi még fel: *„Sosem fogok elállni attól a meggyőződésemtől, hogy „nincs lelki nyereség szenvedés nélkül.”* S nem kell ettől sem félni, mert ahogyan a példákban is láttuk, mindennek van eredménye.

A negyedik kép pedig a bilincs, melyről egy szép párhuzammal írja Pál: *Erről szól az én evangéliumom, amelyért még bilincseket is viselek, mint egy gonosztevő. Isten igéje viszont nincs bilincsbe verve.* Szépen csúsztatja át ezt az erős képet Pál saját magáról magára az Igére és annak természetére.

Ha Isten igéje nincs bilincsbe verve, akkor ez mire szabadít fel bennünket? Hogyan vagyunk mi az igével? Mi alapján olvasunk? Hozzáférhető számunkra? Kell-e egyáltalán valamilyen rendszer az olvasásban? Mit tanácsoljunk azoknak, akik most kezdik el olvasni a Bibliát. Nem tesszük-e mi bilincsbe (értsd: zárt rendszerbe a Szentírást), ha hozzákötjük valami olvasási módhoz? Az üzenet eljutásának sokféle módja, van. Vannak akik, s talán ez a korunk divatja is, a rövid, tömör, gyorsan elvihető üzenetet választják (reggel lekapom az Útmutatót a polcra, és kiolvasom belőle mi is mára az üzenet, s örülök, ha valami biztató épp', aztán gyorsan visszateszem). Mások a rövid üzeneteket szeretik, mint népszerű, gyakorlatias és könnyen fogható képeket használó Mai Ige, vagy Napi Igés, Útjelző kiadványok. Mások a telefonos alkalmazásokat szeretik, a Biolka, Bibolka, Bible2020, mert azokat útközben is olvashatják. Van, aki pedig marad a papírosnál: Bibliaolvasó Kalauz, Útmutató, vagy a Reformátusok Lapja magyarázatait helyezik előtérbe, amelyek már jó néhány éve Steinbach József püspök kiváló gondolatait tartalmazzák.

Ez a sokféleség is azt mutatja, hogy az Ige nincs bilincsbe verve, nincs egy módszer, mindegyik használható és épít. Gazdagok vagyunk! Az Igének azonban van egy mélysége, ami önmagában van. Nem a módszer, a mennyiség dönti el, hogy jól olvasom-e a Szentírást, hanem hogy milyen mélyre megy le bennem az ige. Ha keresztyén képpel szeretném érzékeltetni, akkor mennyire megy mélyre a szívembe. Ha valamit elolvasok, azt csak felfogom, mert megvan hozzá az értelmi képességem, esetleg még a kulturális közeget is tudom értelmezni, vagy pedig mélyre megy. Azt kell tudni ehhez, hogy az Isten Igéje élő és ható, minden testrészen átmegy, és változást idéz el a szívben. *(Mert Isten Igéje élő és ható, élesebb minden kétélű kardnál, és áthatol az elme és a lélek, az ízületek és a velők szétválásáig, és megítéli a szív gondolatait és szándékait.)* (Zsid 4,12) És ehhez idő kell. Úgy hozzányúlni a Szentíráshoz, hogy annak legyen súlya életemben. A bilincs hiánya azt jelent, hogy mindaz élővé válik. Legjobb tanács a kezdőknek, hogy az evangéliumokkal kezdjék! Két zsidó gondolat:

„Ha hárman együtt ülnek az asztalnál egy étkezésnél és nem hangzik el semmi a Tórából, az olyan mint a hulla fölött ülnének”. Hozzá kötődik az élet az Igéhez. S abban is, hogy a zsidó felfogás szerint az ige élő, nem könyvben, papírban gondolkoznak, hanem mindahhoz kötődnek, ami az életben változtat. Mintha egy élő alak lenne. Ezt mondja Visky Ferenc is a híres étkezés előtti kis igegyűjteményben: *„Az Igét nem lehet szöveggé megtanulni, hacsak az élet hozzá nem kapcsolódik.”* És még hozzáteszi: *„Ez a gyűjtemény, amit a kezükben tartunk, arra figyelmeztet, hogy sohasem válhat el a földi kenyértől a mennyi kenyér, amiképpen a kísértő szándékolta ezt a pusztában. Aki elválasztja a kettőt egymástól, éhen pusztul.”*

Azért is hívjuk élő kenyérnek, mert ugyanúgy szükségünk van lelkünk táplálására, mint a testünknek a földi kenyérre. Szellemileg, lelkileg elpusztulunk, ha nem olvasunk. Ha nem olvasunk könyvet, irodalmat, szellemileg süllyedünk le, ha nem olvasunk lelki építő irodalmat, elsősorban most a Szentírára gondolunk, akkor lelkileg engedünk le. Ezek jól kimutatható folyamatok. (könyvajánló a végén!

Sokan szokták mondani: ha sokat olvassuk az igét, akkor egy idő után ő fog minket olvasni. Belemélyedni, mélyülni az igében. Erre sok módszer is van, mi is használtunk már párat a gyülekezetben, említhetjük is a zsoltaárokkal együtt való imádságot, vagy amit a Tanítványság iskolájában tanultunk.

Én most csak kettőt mondom: ha nem értünk egy igét, akkor ne hagyjuk! Legyünk harcosak ebben is: küzdjünk meg érte. Olvassunk róla. Itt vannak a gyülekezetünkben tanult lelkészek, teológusok, vallásánárok, hitoktatók, doktorok, teológián tanító tanárok, kérdezzünk, menjünk utána. Mert csak akkor érthetjük magunkat is a helyzetünket, ha kérdezzük, ha utánamegyünk, ha nem hagyjuk magunkat! A másik, hogy engedjük bele magunkat az igébe, ne csak meg akarjuk érteni, ez az első fázis, ott még csak kinyitottuk

kulccsal a bilincseket, a második, hogy ereszkedjünk le, mint egy kútba, és időzzünk ott, és forgassuk magunkban.

És lehet, hogy nem kapunk mindenre választ, de keressük szenvedélyesen! Nem véletlenül mondja az Ige, hogy Jézus maga az Ige. „*Az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.*” (Jn 1,1)

Az evangéliumért viselt bilincs, nem jelenti az evangélium bilincsét. Olyan ügy ez, amely győzelemre jut attól függetlenül, hogy a látszat másról beszél. Az evangéliumon nincs hatalma semmiféle bilincsnek, feltartóztathatatlanul és megakadályozhatatlanul végzi a maga munkáját. (Fil 1,12kk, 2Tim 4,17) Az evangéliumért való szenvedés jeladás arról, hogy olyan ügyről van szó, amelyért „érdemes” a szenvedést, a halált is vállalni. Ebből következik hitünk fókusza, amit Pál meg akar értetni, és tovább is hagyományozni:

Emlékezz arra, hogy Jézus Krisztus, aki Dávid utóda, feltámadt a halottak közül. Erről szól az én evangéliumom, amelyért még bilincseket is viselek, mint egy gonosztevő.

Pál nem tanítja már Timóteust: mindet tud. Csak szelíden emlékezteti: *Jézus Krisztus, aki Dávid utóda, feltámadt a halottak közül.* Ennyi az evangélium szíve, a hit origója, a keresztyén életünk kezdete. Először azt mondja Pál: erősödjél meg a kegyelemben, aztán emlékezz arra, hogy feltámadt Úrral van dolgunk. Pál még ilyen furcsán is írja le: erről szól az én evangéliumom, melyért még bilincseket is viselek, mint egy lator (ez szó szerepel a Jézus mellé feszítettekénél is), mint egy bűnöző, egy gonosztevő. Pál evangéliuma, és Krisztus evangéliuma egy és ugyanaz.

Minden keserűség, és kishitűség, szomorodás, járvány ellen itt van a dicsőséges evangélium: Jézus feltámadt a halálból. A rövid bizonyágtétel talán egy ismerős hitvallás részét képezte, vagy katechetikai formula volt (ezzel kezdődik a Római levél is: 1,3-4) És milyen furcsa az élet: Pált éppen a megfeszített, de feltámadott Dávid Fiáról szóló jó hír prédikálása juttatta a római börtönbe. Meg lehet kötözve a kezünk, de szívünk nem! És szép a hitvallása is: hogy a választottakért, a hívekért, a testvéreiért mindent képes elviselni. Ez gazdagítja meg az apostol szavainak értelmét.

A végén található himnusz, egy ismeretlen Krisztus-ének, melyet máshol nem találunk, s amit valószínűleg Pál írt. (Hitvallóknak és mártiroknak szolgálhatott vigasztalásul.) Két kétsoros epigrammából áll. A Krisztussal való meghalás és feltámadás az alapgondolata, melyet Pál a Róma 6,8-ban idéz fel a keresztséggel kapcsolatban. Ha Krisztussal meghaltunk (a keresztség jelképe), és Krisztussal pedig feltámadtunk, akkor ő bennünk él. Ha ez így igaz, akkor Krisztussal szenvedve kell várnunk a Vele együtt való megdicsőítetést.

- *ha veled együtt haltunk meg, veled fogunk élni is*
- *ha tűrünk, veled együtt fogunk uralkodni is*
- *ha megtagadjuk, ő is megtagad minket*
- *ha hűtlen vagyok – ő hű marad, mert magát meg nem tagadhatja....*

Ízlelgessük ezt a himnuszt, melynek ellentétpárjai jól adják vissza a hit igazságait. Ezt a himnuszt énekelve lehetünk Jézus Krisztusnak jó katonái és vitézei, hiszen erre van szükség. Most kell felkészülni arra az időszakra, amikor lehet, hogy nem lesz kezünkben ilyen szabadon a Szentírás, amikor tényleg választás elé kerül az életünk: megtagadjuk (szégyelljük) a mi Urunkat, vagy megvalljuk! És használjuk ki a bizonyágtételre azt a tényt, hogy Isten ígéje nincs bilincsbe verve, szabadon mondhatjuk, idézhetjük, s megoszthatjuk egymással vigasztalásul, bátorításul, erősítésül. Nincs már messze az idő, amikor majd találkozhatunk egymással, s az idő sem, amikor elnyerjük a hervadhatatlan koszorút a mi Urunktól, Jézus Krisztustól. Ámen.

(Nagy irodalma van ennek a témának, a bilincsekről, fogságról több könyv is szól: *Moldova György*: Negyven prédikátor; 20. századi mártírium: *Visky Ferenc*: Fogoly vagyok, *Csiha Kálmán*: Fény a rácsokon, *Kovács Zoltán*: Bilincsből is békefényben Istennel (Szibériai rabságom története), Bilincseket és börtönt is (dokumentum kötet: szerk. *Visky András*,

Gulácsy Lajos: A mélységből a magasba, Soós Gézané Tüdős Ilona: Mint a Jézus Krisztus jó vitéze, Papp Vilmos: XX. századi „gályarab” prédikátorok I-IV.)

Bölcsföldi András